

TAG UG/Uwch

979/51

MATHEMATEG FP3

Mathemateg Bur Bellach

P.M. DYDD GWENER, 24 Mehefin 2011

1½ awr

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Yn ogystal â'r papur arholiad hwn, bydd angen:

- llyfr ateb 12 tudalen;
- Llyfryn Fformiwlâu;
- cyfrifiannell.

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Defnyddiwch inc neu feiro du.

Atebwch **bob** cwestiwn.

Rhaid dangos gwaith cyfrifo digonol er mwyn egluro'r dull **mathemategol** sy'n cael ei ddefnyddio.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Mae nifer y marciau wedi'i nodi mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.

Cofiwch fod angen Cymraeg da a chyflwyniad trefnus yn eich atebion.

1. Darganfyddwch wreiddyn positif yr hafaliad

$$3 \tanh^2 \theta = 5 \operatorname{sech} \theta + 1,$$

gan roi eich ateb yn y ffurf $\ln(a + \sqrt{b})$, lle mae a, b yn gyfanrifau positif. [8]

2. Defnyddiwch yr amnewid $t = \tan \frac{x}{2}$ i ddangos bod

$$\int_0^{\frac{\pi}{2}} \frac{1}{2 + \sin x} dx = \frac{\pi}{3\sqrt{3}}. \quad [8]$$

3. Dangoswch fod hyd yr arc sy'n cysylltu'r pwyntiau $(2a, 2a)$ a $(4a, 2\sqrt{3}a)$ ar y gromlin â hafaliad $y^2 = 4a(x - a)$ wedi'i roi gan yr integryn

$$\int_{2a}^{4a} \sqrt{\frac{x}{x-a}} dx.$$

Trwy hyn, enrhifwch yr hyd hwn, gan ddefnyddio'r amnewid $x = a \cosh^2 u$. Rhowch eich ateb yn y ffurf ka lle mae k wedi'i enrhifo'n gywir i dri ffigur ystyrlon. [14]

4. Mae'r ffwythiant f wedi'i ddiffinio gan

$$f(x) = e^x \cos x.$$

- (a) Dangoswch fod

$$f''(x) = -2e^x \sin x. \quad [2]$$

- (b) Darganfyddwch gyfres Maclaurin ar gyfer $f(x)$ hyd at y term yn x^4 . [5]

- (c) Trwy ddifferu eich cyfres, darganfyddwch gyfres Maclaurin ar gyfer $e^x \sin x$ hyd at y term yn x^3 . [4]

5. Ystyriwch yr hafaliad $x \sin x - 0.5 = 0$.

(a) Dangoswch fod i'r hafaliad hwn wreiddyn α rhwng 0.6 a 0.8. [2]

(b) (i) Dangoswch ei bod yn bosibl ysgrifennu fformiwla iterus Newton-Raphson ar gyfer darganfod gwerth α yn y ffurf

$$x_{n+1} = \frac{x_n^2 \cos x_n + 0.5}{x_n \cos x_n + \sin x_n}.$$

(ii) Gan ddechrau gydag $x_0 = 0.7$, darganfyddwch werth α yn gywir i bum lle degol. [6]

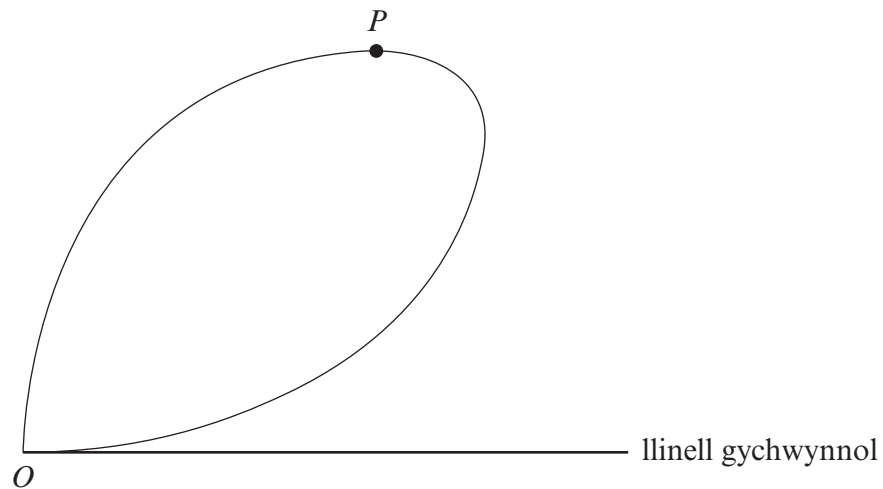
(c) Mae ad-drefniant o'r hafaliad yn arwain at y dilyniant iterus

$$x_{n+1} = f(x_n) \text{ lle mae } f(x) = \sin^{-1}\left(\frac{0.5}{x}\right).$$

(i) Darganfyddwch fynegiad ar gyfer $f'(x)$.

(ii) **Trwy hyn**, darganfyddwch a yw'n bosibl ai peidio defnyddio'r dilyniant i ddarganfod gwerth α . [4]

6.

Mae'r diagram uchod yn dangos braslun o'r gromlin C â hafaliad pegynlinol

$$r = \sin 2\theta, \quad 0 \leq \theta \leq \frac{\pi}{2}.$$

Y pwynt P , sydd wedi'i nodi ar y diagram, yw'r pwynt lle mae'r tangiad i C yn baralel i'r llinell gychwynnol.

(a) Darganfyddwch arwynebedd y rhanbarth sydd wedi'i amgáu gan C . [5]

(b) Darganfyddwch gyfesurynnau pegynlinol y pwynt P . [7]

TROWCH DROSODD

7. Mae'r integryn I_n wedi'i ddiffinio, ar gyfer $n \geq 0$, gan

$$I_n = \int_0^a \tanh^n x \, dx,$$

lle mae $a = \tanh^{-1} 0.5$.

(a) Dangoswch, ar gyfer $n \geq 2$, fod

$$I_n = I_{n-2} - \frac{0.5^{n-1}}{n-1}. \quad [5]$$

(b) Gan roi eich atebion yn gywir i dri ffigur ystyrlon, enrhifwch

(i) I_0 ,

(ii) I_4 . [5]